

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

פ א מיי פ"ח מהל'
מקי ממונ הלכה א
סמג עשין טו:
צ ב מיי פ"ח ע"ב הלכה
ז:
צ ג ד מיי פ"ח ע"ב הלכה ז'
סמג עשין טו סתור
ש"ע ח"מ ס"י מי סעיף
טו:
צ ב ה מיי פ"ד ע"ב הלכה
ז סמג עשין טו
טוש"ע ח"מ ס"י ע"ב סעיף
ז:
צ ג ו מיי פ"ז מהלכות
חובל ומזיק הל' די
ועיין ד"מ מ"ש פ"ה סמג
עשין טו טור ש"ע ח"מ ס"י
ש"ע סעיף ז:

גלוין הש"ס

גבי' לאתויי בליב. עי'
לעיל ה' ע"ב מוס' ד"ה כי
ש"מ: תוס' ד"ה שהשור
בו' ואת ל"ל. עי' משנת
ח"ס ס"י קלו: בא"ד ואי
משום וכו'. עי' זכח"ס דף
ע"ב ע"ב מוס' ד"ה
וע"פ:

(א) לקמן מג: (ע"ש),
(ב) ונעיל ה: וש"ל,
(ג) ונסכה נד: וש"ל,
(ד) לקמן גל. [מוקפאת פ"ז
ע"ש], (ה) [שמות כ"ג,
(ו) [שמות כ"ג], (ז) כ"ל
כפרק], (ח) [עי' מוס' זכח"ס
ע"ב: ד"ה ויבטריפה ומוס'
נדה נה. ד"ה שמא ומקפאת
ערכין. ד"ה [שמות],
(ט) ש"ק ל"ב, (י) עי'
מהרש"א,

רבינו הגנאל

חומר בשור מבאש כו', עד
מסור לחדש שוטה וקטן
חייב מה שאין בן באש.
חומר באש שהאש מועדת
מתחילתה מה שאין בן
שוטה. חומר בכור מבאש
שהבור התחיל עשייתו
לנוק ומסור לחדש שוטה
וקטן חייב. מה שאין בן
באש. חומר באש שדרכה
לילך ולהזיק ומועד לזולל
בין ובר הראוי לה כבון
עצים וכירוצא בהן, ובין
דבר שאין ראוי לה, כגון
כלים וכירוצא בהן, מה
שאיין בן בכור. וסומא
כרבו דפטריו בגוקי לים
כבון. והאי דלא תני
שהשור חייב בו את
הכלים מה שאין בן בכור,
שירדה כמו ששירי הטמון
שהייב בו השור מה שאין
בן באש. והו' מפורש
בפרק הכותש צ"א ל"ד,
משנה המדליק את הגדיש
והיו בו כלים ר' יהודה
אומ' ישלם כל מה
שבחרכו, וחכמי' אומרי'
אינו משלם אלא גדיש
ושלחטין כו'. ושירי נמי
חומר בשור שהייב בו
שור פסולי המוקדשין מה
שאיין בן בכור. ועיקר נמי
שור שנתן את הפרה
גדוסי' החם שור פסול
המוקדשין אדם ושור
חייבין וכו' פטור, מאי
טעמי' קרא והמת יהיה
לו, במי שהמיתה שלו,
יצא זה שאין המיתה שלו.
נהי הוה שירא, אבל דש
בנידו לא הוה שירא
דשמעין ליה מוקדשין
ורכבו לילך ולהזיק.
ודברין פשוטין הן, ולא
הוצרכו לתכבם בנשים
קצתה אלא היותם נושין
לעמוד בהן המפורש
היותם בידו כללות. פס'
הכשרתי במקצת נוקי
חבתי בתשלומי נוקי כו'.
חיד הכשרתי מקצת נוקי,
חבתי בתשלומי נוקי
הכשר כל נוקי. פי' היה
הבור חפז ט' טפחי' וכו',
והוספתי לו טפח,
נתחיבתו לשלם נוק אילו
אני חפזי הבור כולי.
וזהו כיצד זה חפר בוד ט'
כו', ודלא כו' דתניא
החופר בור ט' טפחי' וכו'.
אחר והשלימו לי' טפחי'
האחרון חייב. ר' אומי'
אחר אחרון למיתה אחר
שניה לזיקון. ואוקמה ר'
פפא למיתה ודברי הכל.
פי' מרבה בחבילות, מרבה
חבילי עצים לחזק
הדליקה.

מה שאין בן באש. אש לא חייב זה שריפת אדם שהיה לו לזכות
ואם כפות הוא המזעיר חייב מיתה וקס ליה דזרצה מיניה
כדמפרש לקמן צפרק הכונס לאן לדיד (דף ט"ב): וזין שאין ראוי.
לקמן מפרש לה. כל שור דקמני הכא צקרן קמיידי ולא צנן ורגל:

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

חומר בשור מבאש. הא ללא תני שהשור צ"ח משום דהו' בכלל
מסרו לחש"ו דצהכי תלי טעמא דפטור באש:
שייר שמוין. דפטור באש ושור וצור חייב ופ"ה כגון צבע שור
צשק מלא כלים ושצנן וכן אם נפל צבור שק מלא מצודה
חייב ולא דק דכל מילי דלאו צעלי
חיים ממעטיט מחמור דבור כמו
כלים כדלמ"ד ב' צפוק הפרה (דף מ"ח):
גזי נפל לצור והבאישי מיימוי לאחר
נפילה שהוא פטור משום דהו' שור
צור ומיס כלים:

חומר בשור מבאש חומר באש מבשור חומר
בשור מבאש שהשור משלם כופר וחייב
בשלשים של עבד נגמר דינו אסור בהנאה
מסרו לחדש שוטה וקטן חייב מה שאין
בן באש חומר באש מבשור שהאש מועדת
מתחילתה מה שאין בן בשור חומר באש
מכבור וחומר בכור מבאש חומר בכור
מבאש שתחילת עשייתו לנוק מסרו לחדש
שוטה וקטן חייב משה"כ באש חומר
באש מכבור שהאש דרכה לילך ולהזיק
ומועד לאכול בין דבר הראוי לה ובין
דבר שאינו ראוי לה מה שאין בן בכור
וליתני חומר בשור מכבור שהשור חייב
בו את הכלים מה שאין בן בכור הא מני
ר' יהודה היא דמחייב על נוקי כלים בכור
אי רבי יהודה אימא סיפא חומר באש מכבור
שהאש דרכה לילך ולהזיק ומועד לאכול בין
דבר הראוי לה ובין דבר שאינו ראוי לה מה
שאיין בן בכור דבר הראוי לה מאי יגיהו
עצים דבר שאין ראוי לה מאי יגיהו כלים
מה שאין בן בכור אי ר' יהודה היא אמרת
מחייב היה ר' יהודה על נוקי כלים בכור
אלא לעולם רבנן היא ויתא ושייר מאי
שייר דהאי שייר שייר טמון איבעית אימא
לעולם ר' יהודה ודבר שאין ראוי לה לאו
לאתויי כלים אלא לאתויי ליחבה נידו
וסכסכה אבניו מתקיף לה רב אשי ליתני
חומר בשור מכבור שהשור חייב בו שור
פסולי המוקדשין כה שאין בן בכור אי
אמרת בשלמא רבנן היא אידי דשייר הק
שייר דהאי שייר שייר דש בנידו אי משום
דש בנידו לאו שירא הוא דהתנא שכן דרכו
לילך ולהזיק: הכשרתי במקצת נוקי: תנו
רבנן הכשרתי מקצת נוקו חבתי בתשלומי
נוקו כהכשר כל נוקו כיצד החופר בור
תשעה ובא אחר והשלימו לעשרה האחרון
חייב ודלא כרבי דתניא החופר בור תשעה
ובא אחר והשלימו לעשרה אחרון חייב
רבי אומר אחר אחרון למיתה אחר שניהם
לזוקין רב פפא אמר למיתה ודברי הכל
איכא דאמרי לימא דלא כרבי אמר רב
פפא למיתה ודברי הכל מתקיף לה רבי
זירא ותו ליכא והא איכא מסר שורו לחמשה
בני אדם ופשע בו אחד מהן והזיק חייב היכי
דמי אי לימא דבלאו איהו לא הוה מינטר
פשיטא דאיהו קעביד אלא דבלאו איהו
נמי מינטר מאי קעביד מתקיף לה רב ששת
והא איכא מרבה בחבילה היכי דמי
אי

ליחבה נידו וסכסכה אבניו.
גזי דש בנידו פרושי'
משא"כ צבור ללא שיך זיה חזק
קרע משמע דפ"ה רואה לפרש כן
משא"כ צבור ללא שיך זיה חזק
ניד ואכניס וקשה לפי דאס בן היה
יכול להזכיר כמה הזיקות שהאש
עושה דבזר הקצוע ששורף צימו
ושאר דברים הקצועין אלא י"ל
ליחבה נידו דחייב אף על פי שאין
רגילות שזיק אש ניד ואכניס כלל
מה שאין בן צבור דפחות מ' פטור
ממיתה כיון דלא רגילות להמת
צפחות מ':

שהשור חייב בו פסולי

המוקדשין מה שאין
בן בכור. כדדרשינן מוהמת יהיה לו
מי שהמת שלו ואת"ל למה לי שור ולא
אדם טיפוק ליה מוהמת יהיה לו מי
שהמת שלו כדפטרין שור פסולי
המוקדשין ח' דמת אסור צבאלה
דדרשינן גזירה שוה שם שם מעגלה
ערופה צפרק אינ מעמידין (ע"ז כ"ט):
והי משום שהשער מותר כדאמרינן
צפ"ק דערכין (דף ז) ה"ג שער
שור פסולי המוקדשין מותר כדאמרינן
צבכרות פ"ג (דף כה). ואפילו הכי
כיון שעיקרו אסור תשיב אינ המת
שלו וי"ל דוהמת יהיה לו משמעתי
צשור ולא ממעטי מיניה אדם תדע
מדפרינן צפ' הפרה (לקמן ז): ואיפוך
אלא פירוש והמת יהיה לו דשור
נדרוש למי שהמת שלו והיכי מצי
למימר הכי והא צשור משלם כופר
ואע"פ שאין המת שלו אלא על
כחך לא חישנין צהי דפרישית
דאשור קאי ובלאו הכי לא קשיא מידי
למאי דפרישית לעיל דשור ולא אדם
אינטרינן לעד ולנכרי הקניו לישראל
שנפל לצור דההוא שרי צבאלה:
אחרון חייב. גס אוקינן ורלאשן
פטור מכולם וצ"פ הפרה
(לקמן ג). מפרש טעם דכתיב כי יכרה
אחד ולא שנים לחיובי צתרא אחי ולא
קמא דלמנר קרא והמת יהיה לו ההוא
דקא עביד שיפור מיתה:
ורגו ליבא. ואת"ל נהי נמי דליכא
טובא אטו כי רובלא ליתשיב
ולזיל וי"ל משום דדחיק לזוקמי מתינ'
דלא כרבי או כרז פפא ולמיתה והיה
יכול להעמיד צינוקין ואת"ל ולזוקמא
כגון שלא היה צו הבל למיתה ולא

הבבל לניזקין שהיה רוחבו יתר על עומקו וצא אחר וסייד וכייד דמודה רבי דהאחרון חייב צין למיתה בן
צפרק הפרה (לקמן דף ט"ב). וי"ל דאינן זה מקצת נוקי דאחרון עבד הכל:
בגון פפא בר אבא. מפרש רשב"ס דנקט פפא בר אבא לפי שלפסות צני אדם הוא שאול לכל הבא מחיליו ליטב עליה כי פתם
ספסל עשוי לכך והיו כמתה מתמת מלאכה אצל פפא בר אבא שהוא משונה וכזד משאר צני אדם סתמא אינן שאול לו ולפי'
ז"ל כגון פפא בר אבא אכולהו קאי מדקאמר צנסון דל"ל אי לאו את הוה יתבינן פורתא וקיימין משמע דאם היה נשבר היו חייבין
ומיהו לפי המסקנא דמשני דצהדי דקסמך עלייהו אינן נריך לפרש ע' דחייב אלא אחרון בלבד ומתוך כך פטר ארבעה צני אדם שישיבו
על ספסל אחד של אלמנה וצברוהו והר"ר עזריאל חייב לשלם ור"ת מפרש דנקט פפא בר אבא משום דקאמר צנסון דכחו
גנפו דמי ודוקא פפא בר אבא שהוא אדם כזד ומתוך כזד מווען לעמוד אצל שאר צני אדם שאין כבידין כל כך ואין סומיכתן
מעבד מלעמוד אינהו נמי פשעו שלא עמדו וכו' חייבין ולפי זה כריך לומר דכ פפא ענמו צא לתרץ מה שהקשה ותו ליכא: